

fonemes i es tracta d'impressions acústiques volanderes). L'*Atlas Ling de la Pagedia Ross*, organitzat per Guiter, porta *rega* en el sentit de solc a tot el domini ross, menys La Marenda i St Llorenç de Cerdans (on dirien *rec* amb aquest sentit), més l'Alta Cerdanya, Garrotxa i Ripollès (mapa 134) En terres xurres val es manté amb el consonantisme intern immodificat *rēka* a Ayódar 'barranc amb arbres que quan plou porta molta aigua' (reco per Gulsoy) sembla celtisme de transmissió mossàrab, que no sorprèn en aquestes comarques de substrat cèltic; veg, però, REC

En llengua d'oc el mot ha tingut caràcter encara més general que en català, per més que no s'hagi registrat en els trobadors [princ S XIV: «per una *rega* aney vas ley, d'un garaç» Tolosa, Rayn v, 33 6], però avui *rego* f «raie, sillon» és encara comú a tots els dominis dialectals «Ema iéu, en laurant - e quichant moun anchoio, / pèr lou noum de Prouvènço ai fa ço que poudiéu, / e, Diéu de moun près-fa m'aguènt dounà la voio, / dins la *rego*, a genouï, vuet rènde gràci a Diéu; / en tèrro, fin-qu'au sistre, à cavà moun araire / ---», humne triomfal mistralenc en coronar l'obra enorme del *TdF* (1878) En el gascó gironadí *arréga* [1422, Rayn, vol v, 33.7, *PSW*, 165b] passà a designar una mesura agrària, de camp o de vinya, però tantmateix el sentit propi s'ha conservat generalment, també en gascó, i pujant fins a la Vall d'Aran, almenys en els sentits secundaris 'renglera de grans a l'espiga', 'aruga (en el front)' En francès *raie* [*roie* 'solc' fr ant. fi S XII] ha estat mot de sempre i d'extensió general; si bé amb tendència a preferir l'acc. secundària 'ratlla', i abandonant la de 'solc de llaurar' quan l'altre celtisme *sillon* c. al S XVI l'hi va suplantat (tot antiquant-se en el sentit originari de «bande de terrain, planche de labour») Bloch (*FEW* x, 786ss)

És un mot cèltic, segurament aportat en la segona onada de celtes, que acabà de celtitzar tot França i desbordà fins al Ross i, més tènuelement, pel vessant S dels Pirineus orientals, no pertanyent al cèltic de la primera onada, restaria estrany a les regions cèltiques del centre i Oest d'Hispania i a la Cisalpina El seu origen no ofereix dubte, puix que ve de l'indoeuropeu comú *prkā*, amb la caiguda de la *p* característica de la llengua dels celtes Encara que no es documenti fins al S. VII, i en una forma *ryga* ja evolucionada en forma romànica,¹ la base comuna **rīkā* es pot reconstruir gràcies a la seva supervivència en kymri *rhych* f i bretó antic *rec* Thurneysen, *Keltorum*, 7477 No hi ha relació amb REC (vegeu), almenys antigament, contra el que s'havia cregut

DERIV: *Reguer* i *reguera* vénen essencialment de REC (veg.); però com que hi havia homonímia i basant de proximitat semàntica, en certs usos i accés s'acosten més a *rega*, i es deuen sens dubte a la influència d'aquest; partint de 'sec' 'l'entrecuix de les calces o pantalons': «MULEY. Eixa posició és falsa (*lo seure en cadira*), / molt millo(r) en terra s'està / QUIM: Però teniu d'espatllar, / fent-ho aixís, molts culs de calces. / MULEY Com que les portem molt amples, / no 'ns tiban de la *reguera*», Pitarra (*Les Pil-*

dores d'Holloway, Gatades I, 279)

Regata [1575] format amb el sufix dim -ATTUS, -ATTA «la mola ---; les *regates* stria, lo ull de la mola: bculus; ---», OPou (*ThPu*, 216), 'ratlla o petita canal feta a la mola de molí perquè engegui la farina' PnaVic (*DAG*), és probable que es refereixin a aquest mot els diccs de rims de JMarc (619) i Aversó: quasi segur en aquest, puix que posa dos mots *regata* seguits (l'altre deu ser el present del verb *regatar*, 449.18, 19), «*regates de columnes*: striae, -arum», *DTO* 1670, en aquest sentit documentat a l'Alt Camp, 1639 (*AlcM*); no és del cat. central modernament (manca Busa-N, Lacav, Belv, només des del Lab. 1840 remetent a *reguera*), on serà lamentable si no podem restaurar un terme ben útil

Però deu haver viscut en tot el país, essent comú a les regions del Sud, ben estès encara pels Pirineus, i amb derivats pertot A la Garrotxa, referint-se a una renglera d'armats: «Els del cap de la fila anaren a capgirells, y desseguida la *regata* fosca comensà a degotar taques negres, que desapareixian, engolides per l'abim. eran cossos humans que, ferits per les bales, no poguent aguantar-se sobre 'l corriol, hont no hi havia lloc per a retorcir-se, anavan a baix», MrnVayreda (*Puny* i. x, 310 (239))

Molt viu en els nostres Pirineus centrals: alt-ribag *regata* 'renglera, reng vegetal'. «una *regata* llarga d'herba», 'séc, ratlla': «lo Forat del Moixó és aquella canal on se veu una *regata* de fajos» (Bof, 1953 ---) I no menys en el gascó de la Vall d'Aran, on se sent fins a l'extrem Nord: *arégata* 'arruga en el front', *arégates* 'cercles concèntrics en la fusta d'un arbre', SJToran, Begós 1924-32. Per bé que sembla haver desaparegut en les altres terres d'oc només tenim notícia de *regat* «sillon» a l'Alt Arieja (Merencs i Auzat, a la ratlla d'Andorra, *ALF*, s v), i un gc antic *regat* «fossé le long d'un sillon», en un document de 1675 (*FEW* x, 389b52)

S'ha mantingut més vivaç que enlloc a les regions del Migdia: val *regata* «carril, la señal que dexan en el suelo las ruedas del carro, coche, calesa etc.» (Cros, 1764, p 200), «carril de carros etc» (Sanelo i, 122v1); «les *regates* o canals que deixen entre ells els cavallons de teules en una teulada», Nicolau [Primitiu] de Sueca («El Camí», 16-ix-33); 'sofraja, part de la cama oposada al genoll' a Cullera (*AlcM*).

Encara millor s'ha mantingut aquesta paraula a les Illes, on ja la recullen els diccionaris, abans que en el Princ.: «clot en el carrer, camí, per estar espenyats»⁵⁰ ['espatllats, en mal estat'], *DFgra*; «petite tranchée, incile; *regata del carro*: ornière», FebrCard (531) L'usà AMAlcover (defineix amb «fer la pluja *regates* y saragalls a una terra» el mot *abarrancar* d'*AlcM*) A Mallorca el sentia pertot: «ses *regates* de sa corda des foc» Muro (1964), i sobretot en la descripció del terreny o de les roques: a la Costa de Capdepera enumeren *Sa Regata Fosca*, *Sa Regata des Moix* i l'anomenada per excel·lència *Sa Regata*; a Cala Rajada és una 'esquerda en les roques' [1969]; i, mirant-ho de lluny, serveix als pagesos per saber l'hora, quan hi toca